

מסכת נזיר פרק ה

(ל,ב) משנה: בית שמאי אומרים: הקדש טעות הקדש, **(לא,א)** **ובית הלל** אומרים: אין הקדש. כיצד? אמר: "שור שחור שיצא מביתי ראשון, הרי הוא הקדש", ויצא לבן - **בית שמאי** אומרים: הקדש, **ובית הלל** אומרים: אינו הקדש; "דינר זהב שיעלה בידי ראשון, הרי הוא הקדש", ועלה של כסף - **בית שמאי** אומרים: הקדש, **ובית הלל** אומרים: אינו הקדש; "חבית של יין שתעלה בידי ראשונה, הרי היא הקדש", ועלתה של שמן - **בית שמאי** אומרים: הקדש, **ובית הלל** אומרים: אינו הקדש

גמרא: בית שמאי אומרים: הקדש טעות הקדש, **(לא,א)** **ובית הלל** אומרים: אין הקדש -- גמאי טעמייהו דבית שמאי? דילפינן תחלת הקדש מסוף הקדש - מה תמורה, אפילו בטעות - אף הקדש, אפילו בטעות! %ובית הלל אומרים: הני מילי תמורה, אבל אחותי הקדש בטעות, לא מחתינן!

{ולבית שמאי, מה אילו אמר "הרי זה תחת זה לחצי היום", מי הויה תמורה מההיא שעתא?! אלא עד דמטי חצי היום הוא דהויה תמורה! הכי נמי, לכי מיגליא מילתא! |אמר **רב פפא**: לכך נאמר "ראשון" - לכשיצא ראשון! |והא "שור שחור" קאמר! - מי לא עסקינן דלית ליה אלא האי?! כלא! צריכא דאית ליה תרין, תלתא! %ובית הלל אומרים: אם כן, "שיצא בראשון" מיבעי ליה!

{אמר ליה **רבא מברניש לרב אשי**: האי הקדש בטעות הוא?! הקדש בכוונה הוא! |משום דאטעייה לדיבוריה קמא!

{וסברי בית שמאי הקדש בטעות לא הוי הקדש?! והתנן: מי שנדר בנזיר, ונשאל לחכמים, והתירו, והיתה לו בהמה מופרשת - תצא ותרעה בעדר. אמרו **בית הלל לבית שמאי**: אי אתם מודים שהקדש בטעות הוא, ותצא ותרעה בעדר! - מכלל דסברי בית שמאי הקדש בטעות הוי הקדש?! |אלא בית הלל הוא דקא טעו! - סברי: טעמייהו דבית שמאי משום דהקדש בטעות הוי הקדש - ואמרי להון בית שמאי: לאו משום הקדש בטעות הוא, אלא משום דאטעייה לדיבוריה קמא!

{וסברי בית שמאי הקדש בטעות לא הוי הקדש?! תא שמע: היו מהלכין בדרך, **(לא,ב)** ואחד בא כנגדן, ואמר אחד: "הריני נזיר שזה פלוני!", ואחד אמר: "הריני נזיר שאין זה פלוני!", "הריני נזיר שאחד מכם נזיר!", "שאיין אחד מכם נזיר!", "ששניכם נזירים!", "שכולכם נזירים!" - **בית שמאי** אומרים: כולם נזירים - והא הכא הקדש בטעות הוא, וקתני "כולם נזירים!" |אמרי: סברי בית

שמאי: הקדש בטעות הוי הקדש - הכא לא!¹

<<אבוי אמר: לא קסלקא דעתך דקאים בצפרא, אלא הכא במאי עסקינן? דקאים בטיהרא, ואמר: "שור שחור שיצא מביתי ראשון, ליהוי הקדש!" ואמרו ליה: לבן נפק! ואמר להון: אי הוה ידענא דלבן נפק, לא אמרי "שחור"! {ומי מצית אמרת דקאים בטיהרא עסיק? והקתני: "דינר של זהב שיעלה"?! אתני "שעלה"!} "חבית של יין שתעלה"?! אתני "שעלתה"!

אמר **רב חסדא**: אוכמא בחיורא לקיא; חיורא באוכמא לקיא

{תנן: "שחור שיצא מביתי ראשון הקדש" ~קסלקא דעתך: כי מקדיש, בעין רעה מקדיש ~ואמרי בית שמאי: הוי הקדש?! אאלא מאי? בעין יפה מקדיש?! - "דינר של זהב שיעלה בידי ראשון", ועלה כסף - בית שמאי אומרים: הקדש! {ואלא מאי? בעין רעה מקדיש?! - "חבית של יין שתעלה בידי ראשון", ועלה של שמן - בית שמאי אומרים: הקדש - והא שמן עדיף מיין! אי משום הא, לא קשיא - בגלילא שנו, דחמרא עדיף ממשחא!

~רישא קשיא לרב חסדא! אמר לך **רב חסדא**: כי אמרי, בתורא דקרמנאי!

ואמר **רב חסדא**: אוכמא למשכיה; סומקא לבשריה; חיורא לרדיא {והאמר **רב חסדא**: אוכמא בחיורא לקיא! כי אמרי, בתורא דקרמונאי!

משנה: מי שנדר בנזיר, ונשאל לחכם ואסרו - מונה משעה שנדר; נשאל לחכם והתירו - היתה לו בהמה מופרשת, תצא ותרעה בעדר. אמרו **בית הלל לבית שמאי**: אי אתם מודים בזה, שהוא הקדש טעות, שתצא ותרעה בעדר?! אמר להן **בית שמאי**: אי אתם מודים במי שטעה וקרא לתשיעי "עשירי", ולעשירי "תשיעי", ולאחד עשר "עשירי", שהוא מקודש?! אמרו להם **בית הלל**: לא השבט קידשו! ומה, אילו טעה והניח את השבט על שמיני ועל שנים עשר, שמא עשה כלום?! אלא כתוב שקידש העשירי, הוא קידש התשיעי (**לב,א**) ואת אחד עשר

1 כך לפננו, וגרסת ב"ח: "מהכא - מההיא לא", ובכ"י: "אמרי: הכא סברי בית שמאי הקדש בטעות הוי הקדש - התם לא!"

גמרא גמני מתניתין? לא ר' יוסי ולא רבנן! דתניא: מי שנדר ועבר על נזירותו, אין נזקקין לו אלא אם כן מונה בהן איסור כימים שנהג בהם היתר. **ר' יוסי** אומר: דיו שלשים יום - אי רבנן, קשיא נזירות מועטת²; אי ר' יוסי, קשיא נזירות מרובה³?! <איבעית, תימא ר' יוסי ואיבעית, תימא רבנן - איבעית, תימא ר' יוסי - כאן בנזירות מרובה, כאן בנזירות מועטת; ואיבעית, תימא רבנן - לא תימא "משעה שנזר", אלא אימא "כמשעה שנזר">

נשאל לחכם והתירו - היתה לו בהמה מופרשת, תצא ותרעה בעדר -- אמר **ר' ירמיה**: מדבית שמאי, נשמע לדבית הלל - לאו אמרי בית שמאי: הקדש בטעות הוי הקדש - כיון דאיגלאי מילתא דלאו שפיר נזר, תצא ותרעה בעדר - לבית הלל נמי, אף על גב דאמרי תמורה בטעות הויא תמורה, הני מילי היכא דאיתיה לעיקר הקדש, אבל היכא דמיתעקר עיקר הקדש, איתעקר נמי תמורה

אמר מר: אי אתם מודים במי שטעה וקרא לתשיעי "עשירי" ולעשירי "תשיעי", ולאחד עשר "עשירי", שהוא מקודש?! -- איתמר: מעשר - **רב נחמן** אומר: טעותו, ולא כוונתו. **רב חסדא** ו**רבה בר רב הונא** אמרי: טעותו, וכל שכן כוונתו. אמר ליה **רבא** ל**רב נחמן**: לדידך, דאמרת טעותו ולא כוונתו, דקאמרי בית שמאי לבית הלל "אי אתם מודים שאילו קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי ששלשתן מקודשין", ואישתיקו בית הלל - לימרו להון: מה למעשר, שכן אינו קדוש בכוונה?! <אמר **רב שימי בר אשי**: היינו טעמא דלא אמרי להון, דקל וחומר הוא: מה מעשר, שאינו קדוש בכוונה, קדוש בטעות - הקדש, שקדוש בכוונה, לא כל שכן! #ולא היא! דהקדש בדעתא דמריה תלי!#>

משנה: מי שנדר בנזיר, והלך להביא את בהמתו, ומצאה שנגנבה - אם עד שלא נגנבה בהמתו נזר, הרי זה נזיר, (**לב,ב**) ואם משנגנבה בהמתו נזר, אינו נזיר. וזו טעות טעה נחום המדי, כשעלו נזירים מן הגולה, ומצאו בית המקדש חרב. אמר להם **נחום המדי**: אילו הייתם יודעין שבית המקדש חרב, הייתם נוזרים? אמרו לו: לא!

2 כך לפננו, וקשה, וגרסת תוס' והרא"ש: "מרובה"
3 לפננו: "מועטת"

והתירן **נחום המדי**. וכשבא הדבר אצל חכמים, אמרו: כל שנזר עד שלא חרב בית המקדש, נזיר - ומשחרב בית המקדש, אינו נזיר

גמרא: אמר **רבה**: שטפוהו רבנן לר' אליעזר, ואוקמיה בשיטתייהו. דתנן: פותחין בנולד, דברי ר' אליעזר. **וחכמים** אוסרין. ואמר **רבא**: אף על גב דאמור רבנן אין פותחין בנולד, אבל פותחין בתנאי נולד! היכי דמי? אמרי להון: "אילו אתא איניש ואמר לכון דחרב בית המקדש, מי הוה נדריטון?!"

{אמר **רב יוסף**: אי הואי התם, הוה אמינא להון: הכתיב: (ירמיהו ז) "היכל י"י היכל י"י המה" - זה מקדש ראשון ומקדש שני! אנהי דידעין להון דיחרוב, מי יודעין לאימתי! {אמר **אביי**: ולא ידעין לאימתי?! והכתיב: (דניאל ט) "שבועים שבעים נחתך על עמך ועל עיר קדשך"! אואכתי מי ידעיןן בהי יומא!

משנה: היו מהלכין בדרך, ואחד בא כנגדן. אמר אחד מהן: "הריני נזיר שזה פלוני!"; ואחד אמר: "הריני נזיר שאין זה פלוני!"; "הריני נזיר שאחד מכם נזיר!"; "שאיין אחד מכם נזיר!"; "ששניכם נזירים!"; "שכולכם נזירים" - **בית שמאי** אומרים: כולן נזירין, **ובית הלל** אומרים: אינו נזיר אלא מי שלא נתקיימו דבריו. **ור' טרפון** אומר: אין אחד מהם נזיר. הרתיע לאחוריו, אינו נזיר. **ר' שמעון** אומר: יאמר: "אם היה כדברי, הריני נזיר חובה, ואם לאו, הריני נזיר נדבה!"

גמרא: {מי שלא נתקיימו דבריו, אמאי הוי נזיר?! אומר **רב יהודה**: אימא: "מי שנתקיימו דבריו!" (**לג,א**) <<**אביי** אמר: כגון דאמר: "אי נמי לאו פלוני הוא, אי הוי נזיר!" - ומאי "לא נתקיימו דבריו"? לא נתקיימו דבריו הראשונים, אלא דבריו אחרונים!

הרתיע לאחוריו, אינו נזיר. **ר' שמעון** אומר: יאמר: "אם היה כדברי, הריני נזיר חובה, ואם לאו, הריני נזיר נדבה!" -- טעמא משום דהרתיע לאחוריו - הא אתי לקמן, הוי נזיר! גמני? (**לד,א**) ^ אילימא ר' טרפון, מי הוי נזיר?! כיון דבשעתא דקא נזר, לא ידע אי פלוני הוא ואי לא, מי חלה עליה נזירות?! והתניא: **ר' יהודה** אומר משום **ר' טרפון**: אין אחד מהן נזיר, לפי שלא נתנה נזירות אלא להפלאה?! אלא ר' יהודה דכרי הוא, דתניא: "הריני נזיר על מנת שיהא בכרי הזה מאה כור", והלך ומצאו שנגנב או

מחברת נזיר - ה

שאבד - ר' שמעון אוסר, ור' יהודה מתיר - ר' שמעון סבר: כיון דאילו לא נגנב, דלמא הוו ביה מאה כור, והוי נזיר - השתא נמי, הוי נזיר - והכא נמי, כיון דאי אתא לקמן, וידעינן דפלוני הואי, הוי נזיר - השתא נמי הוי נזיר!***

משנה: ראה את הכוי, ואמר: "הריני נזיר שזה חיה", "הריני נזיר שזה אינו חיה", "הריני נזיר שזה בהמה", "הריני נזיר שאין זה בהמה", "הריני נזיר שזה חיה ובהמה", "הריני נזיר שאין זה לא חיה ולא בהמה", "הריני נזיר שאחד מכם נזיר", "הריני נזיר שאין אחד מכם נזיר", "הריני נזיר שכולכם נזירין" - הרי כולן נזירין

גמרא: תני חדא: "תשעה נזירים", ותניא אידך: "תשע נזירות" - {בשלמא תשעה נזירין, כגון דהוי גברי טפי, דאיתפיס ואזיל ביה ~אלא תשע נזירות לחד גברא, היכי משכחת לה?! ~בשלמא שית - משכחת לה כדתנן, אבל תלת, היכי משכחת לה?! ~אמר רב **ששת:** כגון דאמר: "הריני נזיר, ונזירות הכל עלי"